

SEKTÖREL KURUMSALLAŞMA ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Doğan UÇAR¹, Necla ULUĞTEKİN¹, Öztuğ BİLDİRİCİ²

¹İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi Kartografya Anabilim Dalı, 80626 Maslak
İSTANBUL, e-mail: ducar@itu.edu.tr, ulugtek@itu.edu.tr

²Selçuk Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği
Bölümü, 42031 Kampüs KONYA, e-mail: bildirici@selcuk.edu.tr

Özet: Bilgisayar ve elektronik teknolojisinin önemli değişimlere yol açtığı Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği sektörünün ne derece kurumsallaştığı bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Sektör sorunları üniversite, kamu kurumları, meslek odası ve özel sektör bazında ele alınarak tartışılmıştır.

1. GİRİŞ

Bu çalışma yazarların bir araya geldiklerinde üzerine tartıştıkları konuları meslektaşları ile paylaşmak düşüncesinden yola çıkmıştır. Burada değinilen konular, iyileştirilmesi gereken hususların yalnızca bir kısmıdır ve değişmez değildir.

Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliğinin yaşamın değişik alanlardaki önemini ve diğer disiplinlere olan desteğini vurgulamak konusunda kendi meslektaşlarımızla dahi hemfikir olunamamaktadır. Kendi içimizde böylesine bir sıkıntı yaşanırken, başkalarından bu meslek dalına destek beklemek gerçekçilikle örtüşmez. Karlsruhe Üniversitesinden Prof. Draheim bir zamanlar “*Kendimizin gerçekte ne olduğumuzu ve ne yaptığımızı anlatmakta daima sıkıntı çekmişizdir.*” demiştir. Onun bu sözlerinin ülkemizde hala geçerliliğini koruması bizleri üzmektedir.

Türkiye’de sektörel çalışmaların yeniden yapılandırılması bağlamında yapılan araştırma türü çalışma çok fazla değildir. Yapılabilenler ise genellikle kurumsal bütünlükten yoksun karakterde olabilmektedir. Örneğin gönüllü birkaç bilim adamımız tarafından kaleme alınan HAKAR projesi bunlardan biridir. Fakat böylesi bir proje de uygulama için olgunlaştırılmadan arşivlerde kalmaya mahkum edilmiştir. Teknolojinin bu kadar ilerlemesi ve sektörümüze bir çok yeni yöntemin katılmış olmasına karşın, bu gelişmelerin yönetmelik içinde günümüze kadar yer almasının gecikmesinin nedenlerini gelecek kuşaklara açıklamak olanaklı değildir. Günümüzde bu konudaki çalışmalar ise yine kurumsallıktan uzak yöntemlerle yürütülmeye çalışılmaktadır.

Ülkemizde sivil Jeodezi ve Fotogrametri Mühendislerinin ülke haritacılığında yeterli gelişme sağladıklarını söyleyebilmek maalesef mümkün değildir. Meslek uğraş spektrumu başlangıçta hemen hemen kadastro haritalarının üretimi ile sınırlı olarak kalmış ve zamanla olması gereken derecede genişletilememiştir. Bu dar spektruma belediyelerin teknik alt yapı hizmetlerinin planlanmasında ve projelendirilmesinde kullanılan haritaların orijinal olarak üretimi eklenmiştir. Bütün bu çalışmalarda ortaya çıkan ürünlerin güncel tutulmasına ilişkin yöntemler ve sistemler bilgi ve kaynak yetersizliğinden dolayı ciddi olarak ortaya konulamamıştır. Bu ürünlerden genelleştirme yöntemi ile temel kullanım amacı başka olan harita üretmek ve harita kullanımı topluma yayacak sistematik de kurulamamıştır. Toplumun olguları değerlendirme yeteneklerinin gelişmesinde harita kullanımının payı yüksektir. Haritanın toplumsal bir tüketim aracı olarak yoğun biçimde kullanılması, gelişmişliğin göstergelerinden biri

olarak görülmelidir. Ülkemizde “bilgisayar okur yazarı olmak” hedeflenmesinin yanısıra "harita okumak, kullanmak, keşfetmek” de hedeflenmelidir.

Bugün değişik kamu ve özel sektör kurumlarında üretilen analog haritalarda kartografik nosyon bakımından önemli eksiklikler bulunduğu kesindir. Bu bağlamda araştırmalarda, yıllıklarda, kitaplarda, turistik amaçlı hazırlanan haritalarda ya da sokaklarda gerekli görülen yerlere değişik kamu kurumları tarafından hizmete sunulan haritalara bakmak yeterlidir. Bu ürünler meslektaşlarımızın övünebileceği ürünler (maalesef) değildirler. Harita tasarımındaki bu kartografik eksiklikler nedeniyle ilgili ürünlerin kullanımı ile hedeflenen amaçların çok gerisinde kaldığına şüphe yoktur. Bu husus “kartografik verimsizlik” olarak adlandırılabilir. Bu durum yukarıda söz edilen harita kullanımını da etkileyen bir faktör olduğu gibi mesleğimizin tanıtımını ve ek iş alanlarını da yakından etkileyen bir faktördür. Diğer taraftan yerbilimlerdeki uzmanların günümüzde ürettikleri haritaların geometrik ve tematik doğruluğu, meslektaşlarımızla olan ilişkilerin ve disiplinler arası çalışmaların yetersizliği nedeni ile, tartışmalıdır.

Mesleğimizin sivil oluşumu bütün bu sorunlara teşhis koyma ve çözüm üretme bağlamında kamuoyunu, politikacıları ve asker olan meslektaş kesimini inandırıcı bir güç haline gelememiştir. Bu eksikliğin nedenleri arasında değişik organizasyonlar arasında kurumsal ilişkiler kurulamamış olmasının payı büyüktür. Bu bağlamda her bir kurum kendi içinde yeniden veri/bilgi üreten ve birikimini paylaşmayan duruma gelmiştir. Bu özelliğin yalnızca bizim sektörümüze has olmadığı da söylenebilir. Şüphesiz başka kesimlerdeki benzer sorunlar bu yazının konusu değildir. Kendi mesleğimize ilişkin eksikleri analiz ve teşhis ederek kalitemizi yükseltme sorumluluğu bize aittir. Kalitelileşmek ile yalnızca mesleki yetişmişlik değil, aynı zamanda olguları değerlendirebilme ve kişiliklerimizin geliştirilmesi de kastedilmektedir. Ülkemizdeki genel kişilik bozukluklarından, ya da diğer bir ifade ile karakter çöküşünden etkilenmemeye çalışmak temel endişelerimizden biri olmalıdır. Mesleki yeteneklerimizin iyileştirilmesi bağlamında sektör olarak, yeni çalışma ve işbirliği modelleri geliştirmemiz gereği açıktır. Örneğin bu bağlamda meslek odamızın üniversitelerle ve kamu kurumlarımızın üniversitelerle çalışmaya “**düşünsel**” olarak hazır olmaları gereği vardır. Üniversitelerin kendi kaynakları ile uygulayıcı sektör kurumlarından talep almaksızın zorlama ile, yani istek olmadan sektöre yeterli katkısını beklemek kesinlikle uygun bir çalışma biçimi değildir. Kendilerini örnek aldığımız ülkelerin bu alandaki çalışma modellerini taklit etmek çok sayıdaki hevesli meslektaşımız için ivme verici bir çaba olacaktır.

Bu çalışmada sektör içi kurumsallaşma ele alınmaya çalışılmıştır. Disiplinler arası ilişkilerdeki kurumsallaşmadan söz edilmemektedir. Ancak birincisi ele alınmadan ikincisinin ele alınması durumunda, mesleğimizden ve sorumluluk alanlarımızdan çok şey kaybedeceğimizin sıkıntıları, yazarlar ve bir araya geldikleri diğer meslektaşları tarafından da açıkça hissedilmektedir.

2. SEKTÖRÜN MEVCUT KURUMLARI

Sektörümüz açısından yeniden yapılanmanın Üniversite, Kamu Kurumları, Özel Sektör gibi değişmez bileşenlerinin yanı sıra Meslek Odası, Harita Genel Komutanlığı gibi bileşenleri de vardır.

2.1 Üniversiteler

Ülkemizde yüksek öğrenim bazında sivil harita mühendisleri yetiştirmenin amaçlarından biri şüphesiz ülkenin değişik seviyelerdeki haritacılık hizmetlerinin karşılanmasına zamanla önemli katkıda bulunmaktır. Mesleki hizmetler için bugün genel ifade ile her türde ve seviyede “mekansal veri organizasyonu” ifadesi de şüphesiz kullanılabilir. Örneğin 1969-1970 öğretim yılında İstanbul Teknik Üniversitesinde Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümü açılması için hazırlanan gerekçede aşağıdaki ifadeler yer verilmiştir: “*Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümü, ülkemizde değişik amaç ve ölçekli her türlü harita ve planın yapılması hizmetleri ile teknik projelere ilişkin mühendislik ölçmelerini yapacak bir çok mühendislik dalına sayısal (konum) ve tematik bilgi üretecek lisans, lisansüstü ve doktora düzeyinde elemanlar yetiştirmek amacı ile öğretime başlamıştır.*”

Mesleğe ilk adımları attıran üniversiteler, sektör zincirinin baş halkasıdır. Bu bağlamda personel, parasal ve teknik açıdan farklı üniversitelerimiz aynı unvanlı mühendisler yetiştirmektedir. Bu üniversitelerden bir kısmı aynı yasalara göre yönetiliyor bile olsa kendilerini yenileme bakımından geleneklerinden kaynaklanan yapılarıyla çok daha çabuk hareket edebilmektedirler. Buna karşın politik etkilerin dereceli olarak kendini gösterdiği başka üniversiteler öncü durumundaki kurumları izlemekte bile sıkıntı yaşamaktadır. Bu yapı kurumların homojenleşmesi yerine, farkların gittikçe açılacağı sonucunu doğurabilmektedir. Üniversitelerin kendi içlerine yönelik birimler bazında yeniden yapılanmaları sınırlı gözükmektedir. Bu bağlamda sıcak bakılabilecek ilk öneri, anabilim dallarının birleştirilmesidir. Bu yaklaşımın basit gerekçesi kendi içinde bölünmüş birimler ve yakın disiplinler arasındaki sınırların artık iyice belirsizleşmiş olmasıdır. Böylece, aynı bölümdeki öğretim üye ve elemanlarının beraberce çalışma olanaklarına katkıda bulunmak mümkün olabilir, diye düşünmekteyiz. Bu adımın şüphesiz ülke genelindeki meslek çalışmalarına direkt bir katkısı olamaz. Bu ancak kurum içi işbirliğini verimli hale getirebilir. Topluma ve meslektaşlara karşı sorumluluklar, kalıcı ve etik kurallara uygun olmalıdır. Kendi disiplinimiz içindeki bütüncül bir yaklaşım yerine, kendi ilgilendiğimiz konuları daha ön plana çıkarma anlayışı içinde sürekli anlaşmazlıklar yaratarak “bindiğimiz dalı keser” durumuna düşülmektedir.

Yukarıda açıklanan gerekçelerden de anlaşılacağı gibi yalnız mühendislik projelerine geometrik altlık oluşturmak amacıyla kurulmuş bölümümüzün İnşaat Fakültesi altında gelişmesi ve yerbilimleri ile olan ilişkilerinin yoğunlaşmaması da mesleğimizin geldiği noktanın istenen yer olmamasının bir açıklamasıdır. Bu durum kartografya açısından değerlendirildiğinde ise uzun yıllar kartografyanın (büyük ölçekli) harita çizimi ile eş tutulmasından kaynaklandığı görülmektedir. Meslektaşlarımızın da böyle düşünmesi ile yıllardır “topal ayak” olarak nitelendirilmekten öteye gitmemiştir. Meslektaş özel sektörümüz tarafından da bu konuya yatırım yapılmamıştır. Yeterli eğitimi olmayan “bir

özel sektör” tarafından bu çalışmalar -gelir getirecek şekilde- sürdürülmektedir. Meslektaşlarımızın yalnızca gelişen teknoloji ile buluşmaları mesleğimizin bütünlüğünü bozmuştur. Bir dönemler Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliğini “2 dakikada alet kurmak” ile özdeşleştiren zihniyetin yerini daha sonra fotogrametri (hatta meslek adı bu yönde değiştirilmiş) ve günümüzde ise uzaktan algılama almıştır. Bu tekniklerin birer disiplin biçiminde kendilerini geliştirme ve özerk olma isteklerini de mesleğimizi yanlış yönlere çeken bir gelişme olarak değerlendiriyoruz. Düne kadar mesleki sınırlar, sorumluluklar daha keskin çizgilerle belirlenmişken gelişen teknoloji disiplinler arasındaki sınırları da ortadan kaldırmıştır. Ülkemizde (en azından mesleğimiz açısından) üniversite kurulduğu zamanlardaki kadar saygınlığı ve etkisi olmayan bir kurum haline getirilmiştir. Çağdaş anlayışa göre yapılanmış ülkelerde üniversitelerde yürütülen çalışmalar ülkemizde kurumlarda yapılma çabasına girilmiştir.

Kurumların üniversitelerle çalışma biçimi “görüşlerini sormak, sonra bu görüşleri bir kenara atarak, takip etmeyip, gelişmeler içinde gerektiğinde yeniden sorulması veya kotarılmış organizasyonlara yalnızca davet etmek” biçiminde olmamalıdır. Yapılan çalışmaların meslektaş camiasına ve topluma mal edilmesinin yolu, ortaklaşmak, paylaşmak, yayınlamak ve tartışmaya açmaktan geçmektedir. Aksi durumda verimsiz ve sonu olmayan yeniden ve yeniden yapılan çalışmalar uzmanları yıldırma ve toplumu umutsuzlaştırmaktadır. Yıllardır izlendiği gibi yalnızca günü kurtarmayı amaçlayan, hizmetlerde arzulanan derecede iyileştirme sağlamayan günlük-kısırlı ilerlemeler ortaya çıkmaktadır.

Sektörün değişik alan ve kurumlarında çalışan meslektaşlar kendileri dışındaki meslektaşlarını sürekli ve kırıncı biçimde eleştirme yolunu seçebilmektedir. Ancak onu geliştirmek ve hedeflenen yere oturtmak için herhangi bir şey yapmayan böylesine bir anlayışın ödüllendirildiği de sık sık görülebilmektedir. Bu anlayış içinde üniversitelerde yetişen genç kuşaklardan da mesleğini geliştirmesini beklemek hayalcilik olacak ve kısırlı döngü sürececektir.

Üniversiteler olarak yıllardan beri süren genel şikayet, ister kamu kurumlarından olsun, ister Harita Genel Komutanlığından isterse özel sektör kesiminden olsun üniversitelere özellikle araştırma projesi bağlamında hemen hemen hiç istekte bulunulmamış olmasıdır. Ya da özel dostluk ilişkileri olan kişilerle girilen ilişkiler nedeniyle bu tür araştırma ve çözüme yönelik konular bölümlerimize mal edilememiştir. Hatta zaman zaman özel sektörün iş potansiyelini kıran “üniversite projeleri” olguları yaşanmıştır.

Üniversitelerde araştırmanın en önemli ayağı olan doktora çalışmaları, genel anlamda, ülkeye bir katkı sağlayacak, bir kurumun ya da özel şirketin önündeki bir sorunu aşacak nitelikte projeler şeklinde ele alınmamaktadır. Geleneksel olarak doktora çalışmaları öğretim üyesi yetiştirmenin aşamaları içinde bir unvan kazanma şeklinde ele alınmaktadır. Oysa çağdaş araştırma ve hizmette kalitenin yükseltilmesi anlayışı kesinlikle bu biçimde ele alınmaz. Doktora çalışmaları tamamen üniversite-sanayi işbirliği içinde ele alınır, hatta doktora öğrencilerinin maaşları bile çoğu kez üniversite tarafından değil, projeyi talep eden kurum tarafından karşılanır.

Önümüzdeki dönemler için mezunlarla işbirliğinin önemini kavrayan üniversitelerimizde başlatılan çalışmalar sevindiricidir. Mezunlarla işbirliğinin değişik

yöntemlerini bulmak amacıyla bazı Üniversitelerde eğitim kalitesini yükseltme çalışmalarına bağlı olarak “Mezunlarla İletişim Komisyonu” adı altında bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu komisyonun temel görevleri arasında şüphesiz uygulama-araştırma kurumları arasındaki işbirliğini olması gereken düzeye getirecek yöntemlerin ayrıntılı analizi yapılacaktır.

Üniversitelerde tartışılması gereken diğer bir konu yeni kurulan bazı üniversitelerde yeni açılan bölümlerdir. Yakın bir zamana kadar dört üniversitede Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümü varken günümüzde öğrenci alan bölüm sayısı yediye ulaşmıştır. Ayrıca öğrenci almayan bölümler de mevcuttur. Bu tür üniversitelerin kadro oluşturma çabaları sürmektedir. Yeni bölümler açılırken Ülkemizin Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisine olan ihtiyacının ne kadar olduğu düşünülmemektedir. Ayrıca bu üniversiteler arasındaki eğitim olanakları farklılıkları çok açıktır. Bölümlerin “akreditasyon” çalışmaları, “uzman-yetkin mühendislik” kavramları ve akademik yükseltmeler araştırılması gereken konulardır.

2.2 Kamu Kurumları

Yeni teknolojilerin oldukça yüksek maliyetler gerektirmesi nedeniyle özel sektör kendini geliştirememiş, kamu kurumları ise “bilgilerine güvendikleri!”, ya da daha iyi bir ifade ile kendilerine değişik yönlerden yakın saydıkları birey ya da kişilerin peşinden giderek deneme yanılma yöntemi ile hizmet verme yöntemini benimsemişlerdir. Bu tür yaklaşımların sonuçları, geçmişte olduğu gibi gelecekte de kaynak israfıdır. Kamu kurumları yeni çağdaş ürünleri sistemlerine entegre etmede genellikle özel sektörden “anahtar çözüm” almayı yeğlemektedirler. Bu yaklaşım özellikle CBS kurma amaçlı (proje demeye dilimiz varmıyor) tercih edilir olmaya başlamıştır. Anılan davranış biçiminin altında, kamu kurumu elemanlarının özel sektör elemanları ile daha rahat kişisel ilişki kurabilecekleri düşüncesi ağır basıyor olabilir. Buna karşın kamu kurumları arasındaki işbirliğinin minimal denecek seviyede olması, çağdaş bir ülkede kabullenilemez.

Politikacıların “Ülke Bilgi Sistemleri” olgusunu “3” kaynak ve “2-3” elemanla çözümlenmeye çalışması genellikle ülkemizde görülen yaklaşım biçimlerinden birisidir. Aynı anlayışla günümüzün popüler konularından **e-devlet** çalışmalarında kurumsal olarak yerimizi alamamamız durumu da bizleri “daha ne olduğunu anlamadan” daha geriye götürecektir.

Ayrıca kurumlar arası büyük ölçek temelli modellenecek mekansal verilerin üretilmesi ve paylaşılması için değişim kurallarının belirlenmesi, illegal dağıtım konularının ele alınması gerekmektedir.

2.3 Meslek Odamız

Meslektaş profilimizin geliştirilmesi yoluyla meslek ve üretim etkinliğimizin artırılması doğrultusunda geniş tabanlı organize çalışmalar yapmasını beklediğimiz meslek odamızın ise, çoğu kez bir uzmanlık kurumu gibi faaliyet göstermesi uygun değildir. Bu bağlamda odamız, geçen süreçte sürekli teknik komisyonları üretken yapacak yöntemler

de geliştiremediği gibi sık sık böylesi bir örgütlenme biçimi olduğunu da unutmuş izlenimini vermektedir.

Odamızın bilgi, emek ve kar paylaşımı konusunda yürütücü bir konumda olması için yeterli desteği vardır. Sektörde genel meslek politikasından sorumlu organ oda olduğuna göre, bir dizi konu arasında öncelikle verimli bir eşgüdümü sağlayabilecek, sektörde yeniden yapılanmayı acilen etkin biçimde gündeme getirmelidir. Bu çalışmaların sonunda kuralların açık ve verimli biçimde konulması başlangıçta garanti edilmelidir. Oda, kurumlar üstü niteliğini iyi değerlendirmelidir.

2.4 Harita Genel Komutanlığı

*“1895 yılında Türkiye’de haritalar yapmak üzere Erkan-ı Harbiye’nin (Genel Kurmay Başkanlığı) 5.nci Şubesine bağlı Harita Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyon Birinci Dünya Savaşın da (1914) Başkomutanlık Karargahına bağlı "Karargah Umumi 14’ncü Harita Şubesi Müdürlüğü" ne dönüştürülmüş, daha sonra 1918 yılında Harbiye Nezareti’ne (MSB) bağlı Harita Dairesi haline getirilmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra ülkenin **savunma ve kalkınma amaçlı** gereksinimleri göz önünde tutularak Harita Komisyonu 2 Mayıs 1925 (1341) yılında 657 sayılı kanunla Harita Genel Müdürlüğü adıyla Milli Savunma Bakanlığına bağlı olarak yeniden teşkilatlandırılmıştır. Kendi kuruluş kanunu gereği, ülkemizin **savunma ve kalkınma amaçlı tüm haritacılık ihtiyaçlarına** başarıyla cevap veren köklü bir kuruluştur. Harita Genel Müdürlüğü’nün adı 22 Eylül 1983 tarihli ve 2895 sayılı kanunla Harita Genel Komutanlığı olarak değiştirilmiştir.”* (Bkz. www.hgk.org.tr)

Sivil meslektaş kesimimiz, gelişmekte olan her ülkedeki olağan problemlerini yaşamaktadır. Bu bağlamda Harita Genel Komutanlığının (HGK), bu 9000 kişilik yüksek tahsilli ülke elemanına sahip bir sektörün, ülkeye sayısı ile orantılı ve daha da üstün hizmet vermesi doğrultusunda, desteğinin olduğunu söylemek oldukça güçtür. Mevcut 9000 kişilik sivil mühendislik camiasının bu kurumumuz tarafından bugün yürütülen hizmetlere katkısının artması için Harita Genel Komutanlığı bakımından düşünülebilecek bir dizi seçenek vardır.

Harita Genel Komutanlığı başkanlığında uluslararası birliklerin ülkedeki uzantısı gibi çalışan Türkiye Ulusal Jeodezi-Jeofizik Birliği, Türkiye Jeodezi Komisyonu, Türkiye Ulusal Fotogrametri ve Uzaktan Algılama Birliği gibi oluşumlar Harita Genel Komutanlığından ayrılarak sivil birliklere dönüştürülmelidir. Böylece sivil sektörde çalışan mühendislerimiz bu derneklerin faaliyetlerine katılarak kendilerini yetiştirme olanağını bulabileceklerdir. Anılan 657 sayılı yasayla ülke jeodezik çalışmaları Harita Genel Komutanlığının yetkisindedir, bu nedenle yukarıda anılan oluşumlar bu kurumumuz tarafından yapılıyor yaklaşımı, ülkece hedeflediğimiz çağdaş batılılaşma doğrultusundaki günümüz yaklaşımı ile uyuşmamaktadır.

Bu bağlamda Harita Genel Komutanlığının sürekli başkanı olduğu ve yine 657 sayılı yasaya göre oluşturulmuş olan Bakanlıklar arası Harita İşlerini Planlama ve Koordinasyon Kurulunun yapılanış ve çalışma biçimi mekansal veriler, teknoloji ve pazarındaki global gelişmeler ışığında yeniden ele alınmalıdır. Bir ülkede her tür ve ölçekteki harita işlerine ilişkin temel organizasyon başkanlığının yasal olarak tek bir

kurumdan beklenmesi, bir ülkede bu mesleğin kamusal yapılanması için sağlıklı bir işaret olamaz.

Diğer taraftan HGK ölçeği, projeksiyonu ne olursa olsun HGK dışı bir kurum ya da şirket tarafından yayınlanacak her siyasi ya da fiziki haritadan telif hakkı talep etmektedir. Böyle bir denetleme, gerek yurtiçi gerekse yurtdışı coğrafi yer isimlerinde de bir standart oluşması amaçlı olabilir, tartışılmalıdır. Ancak kaynak göstererek HGK yayınlarından yararlanılmasındaki telif hakkı da tartışılmalıdır. Bu bağlamda her türlü temel topografik veriler, kartografik ve coğrafi verilerde telif hakkı, veri pazarı, dijital verinin dağıtımını, paylaşımı, üzerindeki haklar, kalite vb. kavramların tartışılması gereği vardır.

2.5 Özel Sektör

Kamu kurumları neredeyse özel sektöre iş olanağı yaratmayacak projeler geliştirme konusunda uzmanlaşmışlardır. Güvensizlik nedeni ile kurumların birbirleri ile yaptıkları projeler, geliştirme ve araştırmadan uzak olarak yapılmaktadır.

Özel sektör aktörlerinin çoğunluğu meslek uygulamalarının İller Bankasından halihazır harita işi almak ve belediyelere 18.Madde işi yapmaktan ibaret olduğunu düşünmektedirler. Bu iki alanda giderek pazar daralmasına karşın yeni iş alanları yaratılmasında çekingen davranılmaktadır. Özellikle CBS, araç takibi, kent rehber haritaları gibi kartografik ürünlere giderek gelişen pazarlarda meslek dışı özel sektör hakim olmakta, jeodezi ve fotogrametri mühendisleri bu pazarların dışına itilmektedir. Bu pazara çok değişik meslekten kişilerin sayısı meslektaşlarımızdan fazladır.

Özel sektör, önündeki piyasa daralmasını yeni alanlara yönelerek aşmak yerine, ihalelerde %90 lara varan kırımlarla var olmaya çalışmaktadır. Bu durum mühendis mimarlar arasındaki yerimizi hem ekonomik hem de etik açıdan hızla aşağıya çekmektedir. Bu tür kırımlar ihale açan kurumlar tarafından kimi zaman odanın birim fiyatlarının inandırıcı olmadığı şeklinde de algılanmaktadır.

Yazılım firmalarının “anahtar teslim proje” yaparak donanım ve yazılım satmaları az sayıda meslektaşımızın çalışması ile sonlanmakta ve özel sektörümüze hiç pay düşmemektedir.

3. SONUÇ

Tüm meslektaşlarımızın birer CBS uzmanı olarak kendilerini değerlendirdikleri günümüzde hala coğrafi verilerden elde edilen bilgilerin sunulması ve kartografik iletişim aşamasının dikkate alınmaması, jeodezik doğruluk, optimizasyon, verimlilik vb. kavramların da şimdilik askıya alınmış olmaları gibi talihsizliktir. Günümüzde coğrafi (mekansal) bilginin iletişim aracı olarak her türlü harita bilgisi ve üretimi ile uğraşan kartografya disiplini mesleğimizin altında gelişmiştir, ancak bunu fark edemeyen çoğu meslektaşımız, önümüzdeki günlerde özel üniversitelerde coğrafya bölümlerinden CBS eğitimi almış mezunlarla rekabet etmek zorunda kaldıklarında, iş isten geçmiş olacaktır. Kartografyanın jeodezi, fotogrametri, uzaktan algılama ve ölçme alanları ile coğrafya arasındaki arakesitte bulunduğu unutulmamalıdır.

Bugün gelinen noktada proje bazındaki birikimlerimiz ve özellikle ortak çalışma anlayışımız tartışılmaz biçimde yetersizdir.

Bu çalışmada ele alınan konular, meslektaşlarımız tarafından tartışılması amacı ile yazılı hale getirilmiştir. Mesleğimizin çeşitli alanlarında çalışan ve düşünenlerin düşüncelerini yazarların e-mail adreslerine iletmeleri böylesi bir metnin daha da gelişmesini sağlayacaktır. Burada genel olarak ele alınan sorunların çözümü Türkiye gibi kendisini yenilemekte oldukça yavaş davranan bir ülkede kolay değildir. Bu kötümser anlayış içinde, anılan sorunlar için model üretmek ve üyeleriyle bunların gerçekleştirilmesi konusunun bıkmaz takipçisi olma temel görevinin meslek odamız olduğunu düşünüyoruz.